

Psihologu likums

I nodaļa Vispārīgie noteikumi

1. pants. Likumā lietotie termini

Likumā ir lietoti šādi termini:

- 1) **psihologs** - speciālists, kurš ieguvis šī likuma 3. panta pirmajā daļā minēto izglītību;
- 2) **sertificēts psihologs** - psihologs, kurš šajā likumā noteiktajā kārtībā saņēmis psihologa sertifikātu;
- 3) **psihologa sertifikāts** – Psihologu sertifikācijas padomes izsniegts dokuments, kas apliecina, ka psihologs ir kompetents patstāvīgi veikt psihologa profesionālo darbību noteiktā darbības jomā;
- 4) **psihologa profesionālā darbība** – psiholoģiskā izpēte (novērtēšana), psihologa atzinuma sagatavošana, konsultēšana un cita veida psiholoģiskā palīdzība individuāli, grupā vai organizācijā, pielietojot profesionālās zināšanas un zinātniski pamatotas metodes;
- 5) **psihologs-pārraugis (supervizors)** – sertificēts psihologs, kuram Psihologu sertifikācijas padome piešķirusi tiesības attiecīgajā darbības jomā veikt psihologa pārraudzību (supervīziju);
- 6) **pārraudzība (supervīzija)** – šī likuma izpratnē psihologa un psihologa-pārrauga (supervizora) uz savstarpēji noslēgta līguma pamata balstīta sistemātiska sadarbība individuāli un grupā ar mērķi pārraudzīt psihologa profesionālo darbību un pilnveidot profesionālo izpratni un kompetenci, lai nodrošinātu pēc iespējas augstvērtīgāku psiholoģiskās palīdzības sniegšanu un psihologa gatavību patstāvīgi veikt profesionālo darbību;
- 7) **klients** – fiziska persona vai vairākas fiziskās personas, kura/kuras saņem psiholoģisko palīdzību vai psihologa konsultācijas vai par kuru/kurām psihologs veic psiholoģisko izpēti (novērtēšanu) vai psihologa atzinuma sagatavošanu;
- 8) **pasūtītājs** – fiziska vai juridiska persona, kas pasūta psihologa profesionālās darbības pakalpojumus;
- 9) **sadarbības pārskats** – dokuments, kas atspoguļo psihologa sadarbību ar klientu, tās ietvaros veiktās darbības un iegūtos secinājumus.
- 10) **psihologa atzinums** - dokuments, kas izstrādāts atbilstoši šī likuma 13. panta un citu normatīvo aktu prasībām, veicot personas psiholoģisko izpēti.

2. pants. Likuma mērķis

Likuma mērķis ir regulēt psihologu profesionālo darbību, lai nodrošinātu publisko personu un sabiedrības intereses saņemot kvalitatīvus psihologa pakalpojumus.

3. pants. Izglītības un darba pieredzes prasības.

(1) Psihologam jābūt iegūtai psihologa izglītībai (valsts akreditēta pamatstudiju un maģistra studiju programma psiholoģijā), kuras kopējais apjoms ir vismaz 240 kredītpunkti un tās ietvaros apgūta prakse psihologa-pārrauga (supervizora) pārraudzībā ne mazāk kā 40 kredītpunktu apjomā, vai tai normatīvajos aktos noteiktā kārtībā atzītai līdzvērtīgai izglītībai un praksei.

(2) Sertificētam psihologam pēc šī panta pirmajā daļā minētās izglītības ieguves vismaz vienu gadu jābūt veiktai psihologa profesionālajai darbībai psihologa-pārrauga (supervizora) pārraudzībā un:

- 1) profesionālās darbības apjomam jābūt vismaz 1500 stundām pēdējo trīs gadu laikā;
- 2) psihologam ir jāsaņem psihologa-pārrauga (supervizora) apliecinājums par pārraudzības (supervīzijas) īstenošanu vismaz 40 stundu apjomā, tai skaitā vismaz puse no tām individuālā formā.
- (3) Psihologam-pārraugam (supervizoram) papildus šī panta pirmajā un otrajā daļā noteiktajām prasībām jābūt dokumentāli apliecinātai profesionālās darbības pieredzei attiecīgajā darbības jomā, kas nav mazāka par 3 gadiem;
- (4) Profesionālās kvalifikācijas atzīšana šī panta pirmajā daļā noteiktajām prasībām tiek veikta likuma „Par reglamentētajām profesijām un profesionālās kvalifikācijas atzīšanu” noteiktajā kārtībā.
- (5) Ja tas nepieciešams sabiedrības interesēs, citos likumos psihologa profesionālās darbības veikšanai var noteikt augstākas izglītības un profesionālās darbības pieredzes prasības.

4.pants. Psihologu darbības jomas

- (1) Psihologa darbības jomu nosaka pēc psihologa-pārrauga (supervizora) pārraudzībā veiktās profesionālās darbības noteiktā psihologu darbības jomā un to norāda psihologa sertifikātā.
- (2) Psihologu darbības jomas ir:
  - 1) izglītības un skolu psiholoģija;
  - 2) darba un organizāciju psiholoģija;
  - 3) klīniskā un veselības psiholoģija;
  - 4) juridiskā psiholoģija;
  - 5) konsultatīvā psiholoģija
  - 6) militārā psiholoģija.
- (3) Sertificētam psihologam, papildus sertifikātā norādītajai darbības jomai, atļauts psihologa-pārrauga (supervizora) pārraudzībā veikt psihologa profesionālo darbību jebkurā no šī panta otrajā daļā norādītajām jomām līdz sertifikāta iegūšanai attiecīgajā papildus jomā.

5.pants. Psihologu reģistrs.

- (1) Psihologu reģistrs (turpmāk reģistrs) ir publisks reģistrs, kurā iekļauta informācija par visiem psihologiem, tai skaitā, sertificētiem psihologiem un psihologiem-pārraugiem (supervizoriem), kas ir tiesīgi veikt psihologa profesionālo darbību.
- (2) Reģistrā iekļauj šādas publiski pieejamas ziņas:
  - 1) psihologa vārds un uzvārds;
  - 2) darbības joma, kurā psihologs veic profesionālo darbību;
  - 3) psihologa darba vieta un tās adrese;
  - 4) psihologa darba valodas;
  - 5) psihologa kontaktinformācija – tālruna numurs un elektroniskā pasta adrese;
  - 6) psihologa sertifikāta numurs un izsniegšanas datums;
  - 7) atzīme par sertificētam psihologam piešķirtām psihologa-pārrauga (supervizora) tiesībām noteiktā darbības jomā un lēmuma pieņemšanas datums;
  - 8) atzīme par psihologa sertifikāta apturēšanu un lēmuma pieņemšanas datums.
- (3) Reģistrā iekļauj šādas nepublicojamas ziņas par psihologu:
  - 1) psihologa personas kods;
  - 2) izglītības iestāde, kurā iegūta psihologa izglītība;
  - 3) informācija par psihologu-pārraugu (supervizoru), ar kuru psihologam noslēgts līgums par pārraudzību (supervīziju);
  - 4) saņemtās sūdzības par psihologa profesionālo darbību un ar tām saistītie Psihologu sertifikācijas padomes lēmumi, norādot sūdzības saņemšanas un lēmuma pieņemšanas datumus un īsu aprakstošu informāciju.

- (4) Psihologu izslēdz no reģistra, ja anulēts tam izsniegtais psihologa sertifikāts.
- (5) Reģistru uztur un tā publisku pieejamību savā interneta vietnē nodrošina Izglītības un zinātnes ministrija.

6.pants. Tiesības veikt psihologa profesionālo darbību

- (1) Psihologa profesionālo darbību Latvijas Republikā var veikt Latvijas pilsoņi, nepilsoņi un ārzemnieki, kuriem ir pastāvīgās uzturēšanās Latvijā atļauja.
- (2) Patstāvīgi veikt psihologa profesionālo darbību šajā likumā noteiktajā kārtībā var sertificēts psihologs, kurš ir saņēmis psihologa sertifikātu un informācija par to iekļauta reģistrā, tam izsniegtā sertifikāta derīguma termiņš nav beidzies, sertifikāta darbība nav apturēta vai anulēta.
- (3) Psihologs ir tiesīgs veikt psihologa profesionālo darbību tikai psihologa-pārrauga (supervizora) pārraudzībā līdz psihologa sertifikāta saņemšanai.

7.pants. Ierobežojumi strādāt par psihologu.

Psihologa profesionālo darbību nav atļauts veikt personai:

- 1) kura neatbilst šī likuma prasībām;
- 2) kurai izsniegtais psihologa sertifikāts ir apturēts vai anulēts;
- 3) kura ir atzīta par aizdomās turēto vai apsūdzēto kriminālprocesā par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu, kas saistīts ar vardarbību vai vardarbības piedraudējumu, vai noziedzīga nodarījuma pret personas tikumību vai dzimumneaizskaramību izdarīšanu;
- 4) kura ir sodīta par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu, kas saistīts ar vardarbību vai vardarbības piedraudējumu, vai noziedzīga nodarījuma pret personas tikumību vai dzimumneaizskaramību izdarīšanu — neatkarīgi no sodāmības dzēšanas vai noņemšanas;
- 5) kura ir izdarījusi noziedzīgu nodarījumu, kas saistīts ar vardarbību vai vardarbības piedraudējumu, vai noziedzīgu nodarījumu pret personas tikumību vai dzimumneaizskaramību, bet no soda izciešanas atbrīvota;
- 6) pret kuru kriminālprocess par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu, kas saistīts ar vardarbību vai vardarbības piedraudējumu, vai noziedzīga nodarījuma pret personas tikumību vai dzimumneaizskaramību izdarīšanu izbeigts uz nereabilitējoša pamata;
- 7) kura atzīta par nepieskaitāmu vai ierobežoti pieskaitāmu.

II nodaļa

Psihologu sertifikācija un profesionālās darbības pārraudzība

8. pants. Psihologu sertifikācijas padome

- (1) Psihologu sertifikācijas padome ir izglītības un zinātnes ministra izveidota psihologu profesionālās darbības izvērtēšanas un uzraudzības institūcija, to veido no pieciem valsts institūciju pārstāvjiem un četriem psihologu profesionālo organizāciju deleģētiem pārstāvjiem. Psihologu sertifikācijas padomes priekšsēdētāju no valsts institūciju deleģētajiem pārstāvjiem ieceļ un padomes nolikumu apstiprina Izglītības un zinātnes ministrs.
- (2) Psihologu sertifikācijas padomes sekretariāta funkcijas nodrošina Izglītības un zinātnes ministrija.
- (3) Psihologu sertifikācijas padome veic šādas funkcijas:
- 1) apstiprina Psihologu sertifikācijas komisiju un Psihologu ētikas komisijas personālsastāvu un nolikumus;
  - 2) apstiprina Psihologu ētikas kodeksu;
  - 3) organizē psihologu sertifikācijas procesu;

- 4) lemj par psihologa sertifikāta piešķiršanu un izsniedz psihologa sertifikātus;
  - 5) lemj par psihologa-pārrauga (supervizora) tiesību piešķiršanu;
  - 6) pārrauga psihologu sertifikācijas komisiju darbību;
  - 7) lemj par psihologa sertifikāta apturēšanu uz laiku vai anulēšanu, pamatojoties uz Psihologu sertifikācijas komisijas vai Psihologu ētikas komisijas viedokli;
  - 8) lemj par Psihologu sertifikācijas komisiju un Psihologu ētikas komisijas locekļu atcelšanu vai to darbības apturēšanu uz noteiktu laiku, ja to darbībā konstatēti pārkāpumi;
  - 9) uzrauga un kontrolē psihologu profesionālo darbību, izskata sūdzības par psihologu profesionālo darbību un Psihologu ētikas kodeksa pārkāpumiem;
  - 10) veicina psihologu izglītības attīstību un profesionālās kvalifikācijas celšanu;
  - 11) veic citus tās nolikumā noteiktos uzdevumus.
- (4) Psihologu sertifikācijas padomes loceklim ir pienākums sevi atstatīt no tādu jautājumu izskatīšanas, kas tam rada interešu konfliktu.

9.pants. Psihologu sertifikācijas komisijas

- (1) Psihologu sertifikācijas komisiju sastāvu katrā psihologu darbības jomā un to vadītājus uz trim gadiem apstiprina Psihologu sertifikācijas padome.
- (2) Psihologu sertifikācijas komisija katrā psihologu darbības jomā sastāv no pieciem sertificētiem psihologiem. Vismaz divi no sertifikācijas komisijas locekļiem ir psihologi-pārraugi (supervizori). Kandidātus psihologu sertifikācijas komisijas sastāvam izvirza psihologu profesionālās biedrības (apvienības).
- (3) Psihologu sertifikācijas komisijas:
  - 1) nodrošina psihologa sertifikācijas un psihologa-pārrauga (supervizora) pārbaudījumu norisi;
  - 2) sniedz viedokli Psihologu sertifikācijas padomei ar ieteikumiem par psihologa sertifikāta izsniegšanu un/vai psihologa-pārrauga (supervizora) tiesību veikt pārraudzību (supervīziju) attiecīgajā psihologu darbības jomā piešķiršanu;
  - 3) izskata sūdzības par psihologu un psihologu-pārraugu (supervizoru) profesionālo darbību un sniedz viedokli par tām Psihologu sertifikācijas padomei.
- (4) Psihologu sertifikācijas komisijas loceklim ir pienākums sevi atstatīt no tādu jautājumu izskatīšanas, kas tam rada interešu konfliktu.

10. pants. Sertifikācija, atkārtota sertifikācija un psihologa-pārrauga (supervizora) tiesību piešķiršana

- (1) Psihologa sertifikāts tiek izsniegts uz septiņiem gadiem.
- (2) Psihologa sertifikācijas un/vai psihologa-pārrauga (supervizora) pārbaudījumu drīkst kārtot persona, kuras izglītība un darba pieredze atbilst šī likuma trešajā pantā noteiktajām prasībām.
- (3) Psihologu sertifikācijas komisija izvērtē iesniegto informāciju un psihologa kompetences atbilstību patstāvīgai psihologa profesionālās darbības veikšanai noteiktā darbības jomā. Pamatojoties uz iesniegtās informācijas un psihologa sertifikācijas un/vai psihologa-pārrauga (supervizora) pārbaudījumu rezultātu izvērtējumu, Psihologu sertifikācijas komisija sniedz viedokli Psihologu sertifikācijas padomei ar ieteikumiem par psihologa sertifikāta izsniegšanu un/vai psihologa-pārrauga (supervizora) tiesību veikt pārraudzību (supervīziju) attiecīgajā psihologu darbības jomā piešķiršanu.
- (4) Ja persona nav sekmīgi nokārtojusi psihologa sertifikācijas vai psihologa-pārrauga (supervizora) pārbaudījumu, tā to var kārtot atkārtoti ne ātrāk kā pēc sešiem mēnešiem.
- (5) Sertificēts psihologs ne vēlāk kā pusgadu pirms psihologa sertifikāta termiņa beigām iesniedz Psihologu sertifikācijas padomei iesniegumu par atkārtotu sertifikāta izsniegšanu nākamajam septiņu gadu termiņam. Sertificēts psihologs ne vēlāk kā divus mēnešus pirms

spēkā esošā sertifikāta darbības termiņa beigām kārto psihologa sertifikācijas pārbaudījumu atkārtota sertifikāta iegūšanai.

(6) Sertificēts psihologs ir tiesīgs iegūt psihologa sertifikātu citā psihologu darbības jomā pēc viena gada psihologa profesionālās darbības šajā jomā psihologa-pārrauga (supervizora) pārraudzībā.

(7) Psihologu sertifikācijas padome izsniedz psihologa sertifikātu, pamatojoties uz sertifikācijas komisijas novērtējumu par psihologa iesniegto dokumentu atbilstību šī likuma trešā panta prasībām un psihologa sertifikācijas pārbaudījuma rezultātiem.

(8) Psihologu sertifikācijas padome piešķir tiesības attiecīgajā darbības jomā veikt psihologa pārraudzību (supervīziju), pamatojoties uz sertifikācijas komisijas novērtējumu par psihologa iesniegto dokumentu atbilstību šī likuma trešā panta prasībām un psihologa-pārrauga (supervizora) pārbaudījumu rezultātiem

(9) Ministru kabinets nosaka:

- 1) sertifikācijas un atkārtotas sertifikācijas kārtību;
- 2) psihologa sertifikācijas pārbaudījuma un psihologa-pārrauga (supervizora) pārbaudījuma norises kārtību un minimālo zināšanu apjomu;
- 3) psihologa sertifikācijas pārbaudījuma un psihologa-pārrauga (supervizora) pārbaudījuma maksas apmēru un maksas iekasēšanas kārtību;
- 4) psihologu kompetenču un profesionālās darbības atbilstības noteiktām jomām un apakšjomām kritērijus un atbilstības noteikšanas kārtību;
- 5) psihologa sertifikāta paraugu;
- 6) valsts nodevas apmēru par psihologa un psihologa-pārrauga (supervizora) reģistrāciju reģistrā un psihologa sertifikāta izsniegšanu, valsts nodevas iekasēšanas kārtību.

11.pants. Psihologu ētikas komisija

(1) Psihologu ētikas komisiju un tās vadītāju uz trim gadiem apstiprina Psihologu sertifikācijas padome. Psihologu ētikas komisija sastāv no pieciem sertificētiem psihologiem, kurus izvirza psihologu profesionālās organizācijas. Vismaz divi no ētikas komisijas locekļiem ir psihologi-pārraugi (supervizori).

(2) Psihologu ētikas komisija izstrādā un iesniedz Psihologu sertifikācijas padomei apstiprināšanai Psihologu ētikas kodeksu, sniedz viedokli Psihologu sertifikācijas padomei lēmuma pieņemšanai saistībā ar sūdzībām par psihologu profesionālo darbību, tai skaitā, ieteikumus par aizrādījuma izteikšanu, psihologa sertifikāta darbības apturēšanu vai anulēšanu.

(3) Psihologu ētikas komisijas loceklim ir pienākums sevi atstatīt no tādu jautājumu izskatīšanas, kas tam rada interešu konfliktu.

III nodaļa

Psihologa profesionālā darbība, tās pamatprincipi

12. pants. Psihologu profesionālās darbības pamatprincipi

(1) Psihologs savā profesionālajā darbībā ievēro šādus pamatprincipus:

- 1) atbildības princips – psihologs uzņemas atbildību par savu profesionālo darbību un ietvaros pieņemtajiem lēmumiem neatkarīgi no personiskiem un ārējiem apstākļiem, šo lēmumu realizāciju un sekām likuma priekšā;
- 2) kompetences princips – psihologs veic psihologa profesionālo darbību tikai tādās situācijās un jomās, kuru risināšanā tam ir atbilstoša kompetence un zināšanas/kvalifikācija, nepieciešamības gadījumā konsultējas ar citiem kolēģiem vai iesaka citu speciālistu;
- 3) konfidencialitātes princips – psihologs neizpauž ziņas par pasūtītāju un klientu, pasūtītāju vai klientu identificējošu informāciju, ar pasūtītāju vai klientu saistītu personīga rakstura

informāciju, kas tapusi zināma, pildot profesionālos pienākumus, izņemot šī likuma 16. pantā minētos gadījumus;

- 4) klienta psiholoģiskās labklājības princips – psihologs, veicot profesionālo darbību, neizmanto tādas psiholoģiskās darba metodes, kas var kaitēt klienta psiholoģiskai labklājībai;
- 5) profesionālas sadarbības princips – psihologs situācijā, ja tas ir nepieciešams, sadarbojas gan ar citiem psihologiem, gan citu profesiju pārstāvjiem, ievērojot šī likuma 16. pantu;
- 6) klienta informēšanas par izpētes mērķiem un rezultātiem princips – psihologs vienmēr pirmās konsultācijas laikā informē klientu par konsultācijas mērķi un to, kādā veidā klientam būs iespēja iepazīties ar profesionālā darba rezultātu;
- 7) ētiskas attieksmes un rīcības princips – psihologs vienmēr, īstenojot profesionālo darbību, ievēro vispārpieņemtās un profesionālās ētikas normas;
- 8) respekta pret cilvēka personību, godu un cieņu princips - psihologs respektē un veicina cilvēku tiesību, vērtības, goda un cieņas apzināšanos;
- 9) godīguma princips - psihologs veicina godīgumu psiholoģijas zinātniskajā, akadēmiskajā un praktiskajā darbībā. Savā profesionālajā darbībā psihologs ir godīgs un taisnīgs

13.pants. Psihologa atzinums

(1) Psihologa atzinumā norāda šādu informāciju:

- 1) pasūtītāju un klientu;
- 2) psiholoģiskās izpētes mērķi;
- 3) psiholoģiskās izpētes laiku un vietu;
- 4) pamatinformāciju par klientu, kas ir vai var būt nepieciešama atzinuma sniegšanas procesā;
- 5) psiholoģiskajā izpētē izmantotās metodes;
- 6) novērojumus izpētes laikā, klienta motivāciju un izpētes ierobežojumus;
- 7) psiholoģiskās izpētes rezultātus un analīzi;
- 8) argumentētus secinājumus un ieteikumus;
- 9) informāciju par konfidencialitāti;
- 10) atzinuma sniegšanas datumu;
- 11) psihologa vārdu, uzvārdu, sertifikāta numuru un izsniegšanas datumu.

(2) Psihologa atzinumu sagatavo un paraksta psihologs vai sertificēts psihologs. Ja atzinumu gatavo psihologs, tā sagatavošanu pārrauga un to paraksta arī psihologa darbību pārraugošais psihologs-pārraug (supervizors). Nozaru ministrijas atbilstoši kompetences jomai var saskaņot psihologa atzinuma standartus vadlīniju formā.

IV nodaļa

Psihologa pienākumi, tiesības un atbildība

14. pants. Psihologa pienākumi

Psihologam, veicot profesionālo darbību, ir šādi pienākumi:

- 1) izmantot zinātniski pamatotas un psiholoģiskās izpētes mērķiem atbilstošas psiholoģiskās metodes;
- 2) veikt psihologa profesionālo darbību kvalitatīvi, objektīvi un rūpīgi, uzņemties atbildību par savas profesionālās darbības rezultātiem;
- 3) sistemātiski un regulāri pilnveidot kompetenci, papildināt zināšanas, tai skaitā zināšanas darbam ar specifiskām mērķa grupām, un uzturēt savu kvalifikāciju;
- 4) ievērot psihologu profesionālās ētikas normas, atteikties veikt profesionālo darbību gadījumos, ja tas rada interešu konfliktu vai, ja psihologs nav kompetents sniegt pieprasīto psihologa profesionālās darbības uzdevumu;

- 5) sadarboties ar citu profesiju pārstāvjiem un citiem psihologiem klienta problēmu risināšanā, ievērojot psihologa ētikas un konfidencialitātes prasības;
- 6) sniegt klientam un pasūtītājam saprotamā veidā informāciju par psiholoģiskā pakalpojuma mērķiem, gaitu, metodēm un rezultātiem;
- 7) uzglabāt sadarbības pārskatu un psihologa atzinumu par klientu, bet piecus gadus pēc šo dokumentu sastādīšanas vai izbeidzot psihologa profesionālo darbību, sadarbības pārskatus un psihologa atzinumus par klientu nodot klientam vai iznīcināt;
- 8) neizpaust par klientu iegūto informāciju trešajām pusēm, izņemot normatīvajos aktos noteiktos gadījumus;
- 9) gadījumā, ja darbu ar klientu pārņem cits psihologs, pēc klienta, pasūtītāja vai tiesībsargājošo iestāžu pieprasījuma nodrošināt psihologa atzinumu un sadarbības pārskata nodošanu psihologam, kas pārņem darbu ar klientu;

15. pants. Psihologa tiesības

Psihologam, veicot profesionālo darbību, ir šādas tiesības:

- 1) atteikties sniegt psihologa pakalpojumus, ja to sniegšana rada vai var radīt tiešus draudus psihologa dzīvībai vai veselībai;
- 2) pamatotas nepieciešamības gadījumā ierobežot klienta piekļuvi izpētes gaitā iegūtiem materiāliem;
- 3) pēc sadarbības institūciju un citu profesionāļu un psihologu pieprasījuma sniegt informāciju attiecīgā sociālā gadījuma risināšanā iesaistītajām institūcijām, profesionāļiem un psihologiem, ievērojot profesionālās ētikas un konfidencialitātes prasības.

16.pants. Konfidencialitāte un personas datu aizsardzība

(1) Psihologam ir aizliegts izpaust informāciju, kuru viņš ieguvis, pildot profesionālos pienākumus, izņemot šā panta trešajā un ceturtajā daļā un 14.panta devītajā daļā minētos gadījumus vai gadījumus, kad psihologam ir pienākums to darīt saskaņā ar normatīvajiem aktiem.

(2) psihologu nevar noplatināt kā liecinieku par ziņām, kuras viņam sadarbības procesā konfidenciali uzticējis viņa klients, izņemot šādus gadījumus:

1) šāda informācija nepieciešama tiesībsargājošām iestādēm un tiesu varas institūcijām atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajai kompetencei;

2) tās izpaušana ir nepieciešama, lai nodrošinātu bērna tiesību vai interešu aizsardzību;

(3) Psihologam ir atļauts pasūtītājam izpaust informāciju, kuru viņš ir ieguvis profesionālo pienākumu izpildes ietvaros, tikai tik lielā mērā, cik nepieciešams profesionāliem nolūkiem, un vienīgi tiem pasūtītāja pārstāvjiem, kas ir tieši saistīti ar attiecīgo gadījumu. Izpaužot šādu informāciju, psihologs to formulē profesionālās darbības kontekstā. Psihologs informē pasūtītāju un nepieciešamības gadījumā citas personas, ar kurām iesaistās profesionālās attiecībās, par konfidencialitātes ierobežojumiem, kas saistīti ar psihologa profesionālo darbību.

(4) Psihologam ir pienākums nekavējoties, bet ne vēlāk kā 24 stundu laikā, ziņot tiesībsargājošām iestādēm vai citām kompetentām iestādēm, par apstākļiem, kas viņam kļuvuši zināmi tā profesionālās darbības īstenošanas ietvaros, ja pastāv pamatotas aizdomas, ka minēto apstākļu nekavējoša nenovēršana var novest pie noziedzīga nodarījuma izdarīšanas pret personu dzīvību, veselību, tikumību vai dzimumneaizskaramību.

(5) Savā profesionālajā un zinātniskajā darbībā, publikācijās un publiski uzstājoties, psihologs var izmantot ziņas par klientu tikai tādā apmērā, kas neļauj klientu identificēt, izņemot gadījumus, ja klients ar rakstisku atļauju pieļauj šīs informācijas identificētu izmantošanu.

V nodaļa

Pasūtītāja un klienta tiesības un pienākumi

17.pants. Klienta tiesības

- (1) Klientam ir tiesības saņemt no psihologa saprotamā veidā informāciju par psihologa profesionālās darbības mērķiem, izpētes metodēm, gaitu, tās rezultātiem un secinājumiem.
- (2) Klientam ir tiesības pilnībā vai daļēji atteikties no psihologa pakalpojumiem, izņemot gadījumus, kad to neparedz normatīvie akti.
- (3) Klientam ir tiesības rakstiski vērsties Psihologu sertifikācijas padomē, lai tā izskatītu sūdzības par psihologa profesionālo darbību.

18.pants. Pasūtītāja tiesības un pienākumi

- (1) Pasūtītājam ir tiesības:
  - 1) saņemt no psihologa saprotamā veidā informāciju par psihologa profesionālās darbības mērķiem, izpētes metodēm, gaitu, tās rezultātiem un secinājumiem, izņemot gadījumus, ja šādas informācijas sniegšana ir pretrunā ar konfidencialitātes principu;
  - 2) pilnībā vai daļēji atteikties no psihologa pakalpojumiem, izņemot gadījumus, kad to paredz likums;
  - 3) rakstiski vērsties Psihologu sertifikācijas padomē, lai tā izskatītu sūdzības par psihologa profesionālo darbību.
- (2) Pasūtītājam - juridiskai personai ir pienākums saglabāt sadarbības pārskatu un psihologa atzinumus desmit gadus pēc to sastādīšanas un pēc šī termiņa beigām tos iznīcināt. Ja juridiskā persona izbeidz savu darbību vai tiek likvidēta, tai ir pienākums nodot sadarbības pārskatu un psihologa atzinumus par klientu tās saistību pārņēmējam vai, ja tāda nav, tos iznīcināt normatīvos aktos noteiktā kārtībā;
- (3) Valsts un pašvaldību institūcijas un kapitālsabiedrības normatīvajos aktos noteiktos gadījumos savu uzdevumu izpildei izmanto psihologa atzinumus un sadarbības pārskatus, kurus tai kā pasūtītājam ir iesniedzis psihologs. Valsts un pašvaldību institūcijām un kapitālsabiedrībām, kas nodarbina psihologu vai izmanto psihologa pakalpojumus, ir pienākums saglabāt to rīcībā esošos sadarbības pārskatus un psihologa atzinumus par klientu desmit gadus pēc to sastādīšanas, ja normatīvajos aktos nav noteikts citādi;
- (4) Pasūtītājam ir pienākums ierobežot tā glabāto sadarbības pārskatu un psihologa atzinumu par klientu pieejamību normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.

19.pants. Nepilngadīga klienta tiesības

- (1) Nepilngadīgā klienta konsultēšana un/vai psihologa atzinuma/sadarbības pārskata sniegšana par nepilngadīgo ir pieļaujama, ja viņa likumīgais pārstāvis par to ir informēts un devis savu rakstisku piekrišanu.
- (2) Nepilngadīgā klienta likumiskā pārstāvja piekrišana nav nepieciešama:
  - 1) ja tiek sniegta pirmreizēja konsultācija gadījumā, kad nepilngadīgais klients vērsies pie psihologa un konsultācijas rezultātā netiek sagatavots psihologa atzinums;
  - 2) ja konsultācija tiek sniegta anonīmam klientam, izmantojot elektroniskos sakarus;
  - 3) ja konsultāciju vai psihologa atzinumu/sadarbības pārskatu sniegt lūgusi bāriņtiesa, tiesībsargājošās iestādes vai citas kompetentās iestādes, informējot par to likumisko pārstāvi;
  - 4) ja nepilngadīgais klients sasniedzis 14 gadu vecumu;
  - 5) ja šāda piekrišana saņemta, uzņemot nepilngadīgo izglītības iestādē un konsultāciju sniedz izglītības iestādes psihologs.

VI nodaļa

Sūdzību un strīdu izskatīšanas kārtība, psihologa atbildība

20.pants. Sūdzību izskatīšana

(1) Sertifikācijas padome pieņem un izskata sūdzības par normatīvo aktu vai Psihologu ētikas kodeksa normu pārkāpšanu.

(2) Psihologu sertifikācijas komisija ne ilgāk kā mēneša laikā no dienas, kad sūdzība saņemta Psihologu sertifikācijas padomē, izvērtē sūdzību, uzklausa psihologu, par kura darbību saņemta sūdzība, un sagatavo viedokli Psihologu sertifikācijas padomei par sūdzības pamatotību, pārkāpumu apmēru, kā arī nepieciešamo turpmāko rīcību, tai skaitā, nepieciešamību apturēt vai anulēt psihologa sertifikātu.

(3) Psihologu ētikas komisija ne ilgāk kā mēneša laikā no dienas, kad sūdzība saņemta Psihologu sertifikācijas padomē, izvērtē sūdzību, uzklausa psihologu, par kura darbību saņemta sūdzība, un sagatavo viedokli Psihologu sertifikācijas padomei par sūdzības par Ētikas kodeksa pārkāpuma pamatotību, pārkāpumu apmēru, kā arī nepieciešamo turpmāko rīcību, tai skaitā, nepieciešamību apturēt vai anulēt psihologa sertifikātu.

21. pants. Sertifikāta apturēšana un anulēšana, aizrādījuma izteikšana

(1) Psihologu sertifikācijas padome ne ilgāk kā divu nedēļu laikā pēc 20. panta otrajā vai trešajā daļā minētā viedokļa saņemšanas pieņem lēmumu par aizrādījuma izteikšanu psihologam, psihologa sertifikāta apturēšanu, anulēšanu vai lēmumu par sūdzības noraidīšanu un informē sūdzības iesniedzēju par pieņemto lēmumu.

(2) Psihologu sertifikācijas padome pieņem lēmumu par psihologa sertifikāta apturēšanu:

1) uz sūdzības izskatīšanas laiku, ja iesniegta sūdzība, kurā sniegta informācija par psihologa darbību vai bezdarbību, ja tā ir saistīta ar iespējamu vardarbību, vardarbības piedraudējumu, noziedzīga nodarījuma pret personas tikumību vai dzimumneaizskaramību izdarīšanu;

2) ja psihologs atzīts par aizdomās turēto vai apsūdzēto kriminālprocesā par noziedzīgu nodarījumu, kas saistīts ar vardarbību vai vardarbības piedraudējumu, vai par noziedzīga nodarījuma pret personas tikumību vai dzimumneaizskaramību izdarīšanu;

3) uz sūdzības izskatīšanas laiku, ja saņemta sūdzība un pēdējā gada laikā Psihologu Sertifikācijas padome ir izteikusi psihologam aizrādījumu;

4) pamatojoties uz psihologa rakstisku iesniegumu par psihologa sertifikāta apturēšanu.

(3) Psihologu sertifikācijas padome pieņem lēmumu par psihologa sertifikāta anulēšanu:

1) ja psihologs sniedzis nepatiesas ziņas Psihologu sertifikācijas padomei, Psihologu sertifikācijas komisijai vai Psihologu ētikas komisijai;

2) ja uz psihologu attiecināmi šī likuma 7. pantā noteiktie ierobežojumi;

3) ja psihologs saņēmis vairāk nekā divus aizrādījumus viena gada laikā;

4) pamatojoties uz psihologa rakstisku iesniegumu par profesionālās darbības izbeigšanu.

22.pants. Psihologu sertifikācijas padomes lēmumu apstrīdēšana un pārsūdzēšana

Psihologu sertifikācijas padomes lēmumus var apstrīdēt Izglītības un zinātnes ministrijā mēneša laikā pēc lēmuma paziņošanas. Izglītības un zinātnes ministrijas lēmumu var pārsūdzēt administratīvajā tiesā.

23.pants. Atbildība par psihologa profesionālo darbību.

(1) Ja persona veic psihologa profesionālo darbību bez psihologa sertifikāta vai neatbilstoši šī likuma prasībām, tā tiek saukta pie normatīvajos aktos noteiktās administratīvās atbildības.

(2) Psihologs normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā par savu profesionālo darbību ir civiltiesiski un krimināltiesiski atbildīgs.

Pārejas noteikumi

1. Personām, kuras līdz šī likuma spēkā stāšanās dienai ieguvušas psihologa izglītību tikai pamatstudiju programmā, atļauts turpināt psihologa profesionālo darbību bez psihologa sertifikāta tikai psihologa-pārrauga (supervizora) pārraudzībā ne ilgāk kā piecus gadus no šī likuma spēkā stāšanās.
2. Personām, kuras līdz šī likuma spēkā stāšanās dienai ieguvušas šī likuma trešā panta pirmajā daļā minēto izglītību, atļauts turpināt psihologa profesionālo darbību bez psihologa sertifikāta ne ilgāk kā trīs gadus no šī likuma spēkā stāšanās.
3. Viena gada laikā no likuma spēkā stāšanās dienas personai, kura līdz šī likuma spēkā stāšanās dienai ieguvusi šī likuma trešā panta pirmajā daļā minēto izglītību un ir veikusi dokumentāli apliecinātu nepārtrauktu psihologa profesionālo darbību noteiktā psihologu darbības jomā vismaz pēdējos trīs gadus, ir tiesības vērsties ar iesniegumu Psihologu sertifikācijas padomē, lai pretendētu uz psihologa sertifikāta izsniegšanu un tiesībām veikt pārraudzību (supervīziju) bez dokumentāla apliecinājuma par psihologa profesionālo darbību psihologa-pārrauga (supervizora) pārraudzībā un sertifikācijas pārbaudījuma kārtošanas. Psihologu sertifikācijas padome ne ilgāk kā mēneša laikā šajā punktā minētos iesniegumus izskata un pieņem lēmumu, izvērtējot personas iesniegtos dokumentus.
4. Trīs mēnešu laikā no likuma spēkā stāšanās dienas Izglītības un zinātnes ministrs apstiprina Psihologu Sertifikācijas padomes nolikumu un personālsastāvu.
5. Ministru kabinets apstiprina šī likuma 10.panta devītajā daļā minētos noteikumus sešu mēnešu laikā pēc šī likumā spēkā stāšanās dienas.
6. Ja personai ir iegūts bakalaura un maģistra grāds psiholoģijā (valsts akreditētās studiju programmās) līdz 2006.gadam, bet izglītības apjoms ir mazāks par 240 kredītpunktiem vai studiju programmas ietvaros nav apgūta prakse psihologa-pārrauga (supervizora) pārraudzībā vismaz 40 kredītpunktu apjomā, bet šī persona likuma spēkā stāšanās dienā ir veikusi dokumentāli apliecinātu nepārtrauktu psihologa profesionālo darbību vismaz pēdējos piecus gadus, tad viena gada laikā no likuma spēkā stāšanās dienas šādi personai ir tiesības pieteikties kārtot psihologa sertifikācijas pārbaudījumu un pretendēt uz psihologa sertifikātu bez papildus izglītības iegūšanas.

Ministru prezidente

L.Straujuma

Valsts kancelejas direktore

E.Dreimane

Pārresoru koordinācijas centra vadītājs

P.Vilks

16.06.2014 11:45

3711

Vladislavs Vesperis, 67082812

vladislavs.vesperis@pkc.mk.gov.lv

Sigita Sņikere, 67082992

sigita.snikere@pkc.mk.gov.lv